

Asia: VN/23782/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/23782/2023

Suomen Terveystieteiden tutkimuskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksesta.

Terveystieteiden tutkimuskeskus on huolissaan suomalaisen päihdepolitiikan suunnasta, jonka mukaisesti alkoholin saatavuutta ollaan lisäämässä monin keinoin, kuten alentamalla olutveroa ja sallimalla 8 prosenttisten, käymisteitse valmistettujen alkoholituotteiden myynti vähittäistavarakaupassa. Lisäksi suunnitelmissa on mahdollistaa myös Alkolle ja kotimaisille vähittäismyyntiluvallisille toimijoille alkoholin verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikonseptit, kuitenkin ikärajavaltvonta turvaten.

Huolta lisää myös aikeet sallia alkoholin kotiinkuljetus. Kotiinkuljetus siirtäisi alkoholin käyttöä entistä enemmän ravintoloista koteihin eikä sen yhteydessä pystyttäisi valvomaan aukottomasti ikärajoja tai alkoholin kuljettamista kotiin päihtyneille ja päihdeongelmallisille. Suomessa elää arviolta n. 70 000 lasta perheessä, jossa ainakin toisella vanhemmalla on vakava päihdeongelma ja tutkimusten mukaan Suomessa noin joka viides nuori kokee vanhemman alkoholinkäytön haittaavan elämäänsä.

Vanhemman alkoholiongelma vaikuttaa lapsen elämään monin tavoin. Jos perheessä käytetään runsaasti alkoholia, lapsi joutuu elämään ikään kuin jatkuvassa valmiustilassa. Vanhemman toiminta voi olla arvaamatonta ja lapsen on vaikea luottaa aikuiseen, jonka pitäisi kaikissa tilanteissa pystyä huolehtimaan lapsen turvallisuudesta.

”Kun alkoholinkäyttö lisääntyy yhteiskunnassa, kasvaa myös alkoholi- ja päihdeongelmaisten vanhempien määrä. Vanhempien alkoholinkäyttö vaikuttaa olennaisesti myös lastensuojelutapausten määrään. Lasten sijoitukset kodin ulkopuolelle ovat huomattavasti yleisempiä perheissä, joissa vanhemmalla on päihdeongelma kuin perheissä, joissa näin ei ole.”
<https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/alkoholi/alkoholihaitat/alkoholinkayton-haitat-muille-kuin-kayttajille>

Alkoholinkäyttö aiheuttaa yhteiskunnalle sekä välittömiä että välillisiä kustannuksia. Seuraavassa joitakin esimerkkejä:

”Runsas alkoholinkäyttö vähentää työhön osallistumista monin eri tavoin. Se lisää sairauspoissaoloja, kasvattaa työkyvyttömyyseläkkeen ja työttömyyden riskiä ja laskee työskentelyn tuottavuutta. Koko yhteiskunnan tasolla sairauspoissaolojen määrän muutosten on todettu olevan yhteydessä alkoholin kokonaiskulutuksen muutoksiin.”

”Viidesosa tieliikenteen kuolemista ja noin kymmenesosa loukkaantumiseen johtaneista liikenneonnettomuuksista johtuu rattijuopumuksesta.”

<https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/alkoholi/alkoholihaitat/alkoholinkayton-haitat-muille-kuin-kayttajille>

”Myös väestön kuluttaman alkoholin kokonaismäärän ja erityyppisten alkoholinkäyttöön liittyvien haittojen välillä vallitsee vahva yhteys. Esimerkkejä haitoista, joiden osalta väestön keskimääräisen alkoholinkäytön ja haittojen välinen yhteys on tiivis, ovat alkoholiperäiset maksasairauskuolemat, alkoholikuolleisuus (alkoholiperäiset taudit ja alkoholimyrkytys) ja pahoinpitelyt.”
<https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/alkoholi/alkoholihaitat/alkoholinkayton-haitat-vaestotasolla>

Suomen Terveystieteiden tutkimuskeskus ei edellä mainituin perusteluin kannata lakiluonnoksen esitystä ja näkee ettei alkoholipolitiikan painotusta tule siirtää sosiaali- ja terveystieteistä elinkeinopolitiikkaan.

Poliittista päätöksentekoa tulisi ohjata toimet, jotka vahvistavat ja tukevat kansalaisten turvallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia ja lakiluonnoksen ehdotukset eivät mielestämme tue ko. tavoitteita.

Saarinen Aija
Suomen Terveystenhoitajaliitto STHL ry